

CRT - CLAIMS RESOLUTION TRIBUNAL
בית הדין לבוררות בנושא החשבונות הרדומים בשוויץ – CRT

להתייחסות בלבד - הנוסח האנגלי הינו הקובע

בעניין ההתדיינות המשפטית לגבי נכסי קורבנות השואה
תיק מס' CV96-4849

מענק מאושר

לתובעת [שם חסוי]

בעניין חשבונות של Jozef Goldberg

מס' תביעה: 003361/AH¹

גובה המענק: 25,680.00 פרנקים שוויצרים

מענק מאושר זה מתבסס על תביעתה של [שם חסוי], (להלן "התובעת") לחשבונה של [שם חסוי], מבית [שם חסוי]². מענק זה מתייחס לחשבון של יוסף גולדברג (להלן "בעל החשבון") בסניף ציריך של בנק [שם הבנק חסוי] (להלן "הבנק").

כל המענקים מתפרסמים. אם תובע מבקש לשמור על חיסיון לגבי תביעתו, כפי שקורה במקרה זה, שם התובע, שמות קרובי משפחתו - להוציא את שם בעל החשבון - ושמו של הבנק נשמרים חסויים.

מידע שהוגש על ידי התובעת

התובעת הגישה טופס תביעה בו זיהתה את בעל החשבון כאביה, יוסף גולדברג, אשר נולד ב 1885 בפולין ואשר נשא ל-[שם חסוי]. התובעת הגישה מסמכים אשר מראים שאמה, [שם חסוי], מבית [שם חסוי], היתה בתה של בעלי בנק Szereszowski ב 1 Placu Zelznej Bramy, בורשה, פולין, אשר היה בנייהול רב דודה מצד אמה. התובעת ציינה שכאשר סבתה מצד אמה נפטרה, אמה ואחיה ירשו את כל הונה. התובעת ציינה שלהוריה, שהיו יהודים, נולדו שתי בנות, [שם חסוי] והתובעת. התובעת הוסיפה שהמשפחה התגוררה ברח' 31 Hochzimiska, בורשה ושכבעלותה הייתה דירה נוספת בורשה. התובעת הגישה מסמכים המראים שאביה, שהיה יועץ משפטי לענייני בנקאות, מונה לשופט ושאמה עבדה כפסיכולוגית ילדים. התובעת ציינה שבני דודים של אביה התגוררו בציריך, שוויץ. התובעת הגישה עותק של הדרכון הפולני של אמה הכלל אישור של בנק פולני המאשר שב 4 במרץ 1939 וב 26 ביולי 1939 הוריה הפקידו כספים ונכסים בחוץ לארץ. בשיחת טלפון עם ה CRT ב 26 ביולי 2002, התובעת ציינה שב 6 בספטמבר 1939 היא, אביה ואחותה ברחו מורשה מזרחה ושאמה נשארה בפולין. לפי התובעת,

¹ התובעת הגישה תביעה נוספת לחשבון של [שם חסוי] née [שם חסוי] and [שם חסוי], תביעה מס' 003599. ה CRT יטפל בתביעה זאת בהחלטה נפרדת.
² ה CRT יטפל בתביעה זאת בהחלטה נפרדת.

בסביבות לובלין היא איבדה את הקשר עם אביה ואחותה במשך הפצצה לילית. בגיל 12 היא עברה את הגבול לרוסיה, בה היא נפגשה עם אמה אשר נפטרה יותר מאוחר מרעב במחנה עבודה בכפייה באוזבקיסטן ב 1941. התובעת מציינת שהיא לא יודעת איזה ארצות חצו אביה ואחותה כאשר ברחו, אבל היא בטוחה שהגיעו לבוקרשט, רומניה, ולתל אביב, ישראל, דרך טורקיה או קפריסין. התובעת הגישה מכתב שהיה מיועד לאביה בבוקרשט. אביה של התובעת נפטר בתל אביב ב 1946 ואחותה נפטרה במשך הפצצה אווירית בבריטניה. כאשר התובעת הגיעה לתל אביב ב 1947, היא היתה היחידה במשפחה ששרדה את מלחמת העולם השנייה. התובעת הגישה מסמכים רבים, הכוללים מכתבים ומסמכים המראים את עושר המשפחה והקרובים שלה. התובעת ציינה שנולדה ב 15 במאי 1927 בפולין.

כמו כן, התובעת הגישה לבית המשפט שאלון ראשוני ב 1999, בו היא תבעה את זכותה לחשבון בנק שוויצרי בבעלות אמה.

מידע זמין ברשומות הבנק

רשומות הבנק כוללות כרטיס לקוח. לפי רשומות אלה, בעל החשבון היה יוסף גולדברג אשר התגורר בבוקרשט, באיסטנבול ולבסוף בתל אביב. לפי רשומות הבנק, בבעלות בעל החשבון היה חשבון פיקדון לפי דרישה בדולרים של ארה"ב, אשר נפתח ב 10 בנובמבר 1939 ואשר נסגר ב 20 בנובמבר 1945. רשומות הבנק לא מראות למי שולמה היתרה, וכמו כן, ערך החשבון לא מופיע. אין הוכחות ברשומות הבנק על כך שבעל החשבון או יורשיו סגרו את החשבון וקיבלו את היתרה.

בחינת ה CRT

זיהוי בעל החשבון

התובעת זיהתה את בעל החשבון באופן מספק. שמו של אביה מתאים לשם שלא פורסם של בעל החשבון. התובעת זיהתה שלוש ארצות ושתי ערים בהם התגורר אביה במשך מלחמת העולם השנייה, מידע המתאים למידע שלא פורסם לגבי הכתובות של בעל החשבון הכלול ברשומות הבנק. התובעת ציינה שב 1939 הוריה הפקידו כספים מחוץ למדינה ושאביה ברח מפולין דרך אירופה, מידע המתאים למידע שלא פורסם לגבי תאריך הפתיחה של החשבון הכלול ברשומות הבנק. על מנת לחזק את תביעתה, התובעת הגישה מסמכים המזהים את מקצועו של אביה והמראים את הונה הרב של המשפחה ומכתבים שנשלחו לאביה בבוקרשט. ה CRT מציין שתביעות נוספת לחשבון זה לא אומתו כי השמות והארצות שהתובעים זיהו לא התאימו.

מעמד של בעל החשבון כקורבן של רדיפות הנאצים

התובעת הוכיחה באופן מספק שבעל החשבון היה קורבן של רדיפות הנאצים. התובעת ציינה שבעל החשבון היה יהודי ושברח מפולין יחד עם בנותיו ב 1939. כמו כן, אשתו של בעל החשבון נפטרה במחנה עבודה בכפייה.

קשר משפחתי עם בעל החשבון

התובעת הוכיחה באופן מספק שבעל החשבון הוא קרוב משפחה כאשר הגישה מסמכים המראים שהוא אביה. המסמכים כללו מכתבים מיועדים לאביה, תעודת הנשואים שלה ומסמכים אישיים השייכים לאביה. התובעת ציינה שאמה נפטרה במחנה עבודה בכפייה באוזבקיסטן ב 1941, שאביה נפטר בתל אביב ב

1946 ושאותה נפטרה במשך הפצצה אווירית. אין כל מידע המראה שלבעל החשבון יורשים נוספים בחיים.

בעניין תשלום בעבר של היתרה

בהתחשב על הנסיבות של המקרה הנוכחי, הבריחה של בעל החשבון ומשפחתו, הפרדה שלהם ומותו של בעל החשבון זמן קצר לאחר סיום מלחמת העולם ומכוון שניתן ליישם את חזקות (ח) ו (י) שבסעיף 28 (ראה נספח א') של סדרי הדין החלים על הליך יישוב התביעות, כפי שתוקנו, (להלן "סדרי הדין"), המסקנה שעליה מגיעה ה CRT היא שאפשר לקבוע באופן מספק שבעל החשבון או יורשיו לא קיבלו את תקבולי החשבון. בהתבסס על התקדימים וסדרי הדין, מפעיל ה CRT מספר הנחות על מנת לקבוע אם בעלי החשבונות או יורשיהם קיבלו את היתרה שבחשבונות.

יסוד המענק

ה CRT קבע שיש מקום לפסוק מענק לטובת התובעת. ראשית, התביעה הינה קבילה בהתאם לאמות המידה המפורטות בסעיף 18 של סדרי הדין. שנית, התובעת הוכיחה באופן מספק שבעל החשבון היה אביה וקשר זה מצדיק את המענק. שלישי, ה CRT קבע באופן מספק שבעל החשבון או יורשיו לא קיבלו בעבר את הכספים שבחשבון הנדון.

סכום המענק

במקרה הנוכחי, לבעל החשבון היה חשבון פיקדון לפי דרישה. בהתאם לסעיף 29 של סדרי הדין, כאשר הסכום בחשבון אינו ידוע, כמו במקרה הזה, חישוב ערכו נעשה בעזרת הערך הממוצע של חשבון מאותו סוג בשנת 1945. לפי חקירת הוועדה העצמאית של אישי ציבור (Independent Committee of Eminent Persons, להלן "ICEP"), ב 1945 הערך הממוצע של חשבון פיקדון לפי דרישה היה 2,140.00 פרנקים שווייצריים. הערך הנוכחי של סכום זה נקבע על ידי הכפלתו במקדם 12, בהתאם לסעיף 31(1) של סדרי הדין. לפיכך, הסכום הסופי של המענק הוא 25,680.00 פרנקים שווייצריים.

הקף המענק

על התובעת לדעת שבהתאם לסעיף 20 של סדרי הדין, ה CRT ימשיך ויחקור את תביעתה כדי לקבוע אם קיימים חשבונות בנק נוספים בשוויץ שביכולתה לתבוע. חקירה זו כוללת חיפוש בבסיס הנתונים של כלל החשבונות (המכיל רשומות אודות 4.1 מיליון חשבונות בנק שווייצריים מן השנים 1933 עד 1945).

אישור המענק

ה CRT פוסק מענק זה כדי לקבל את אישורו של בית המשפט ואת התשלום על ידי הממונים המיוחדים.

להתייחסות בלבד - הנוסח האנגלי הינו הקובע

נספח א'

בהעדר ראייה לשלילה ובהתקיים אחת או יותר מהנסיבות הבאות, חזקת ה CRT כי בעל החשבון או יורשיו לא קבלו לידיהם את תקבולי החשבון הנתבע¹:

- א. החשבון נסגר וקיימת ברשומות החשבון ראייה לרדיפה, או שהחשבון נסגר (א) לאחר הטלת הדרישות לקבלת ויזה שווייצרית ב - 20 בינואר 1939 או (ב) לאחר מועד כיבוש ארץ מגוריו של בעל החשבון, ולפני שנת 1945 או השנה בה הוסרה הקפאת החשבונות מארץ מגוריו של בעל החשבון (המאוחר מביניהם); או
- ב. החשבון נסגר לאחר שנת 1955 או עשר שנים לאחר ביטול הקפאת החשבונות בארץ מגוריו של בעל החשבון (המאוחר מביניהם); או
- ג. יתרת החשבון הופחתה בשל עמלות וחיוכים לאורך התקופה שקדמה לסגירת החשבון, והיתרה הידועה האחרונה בחשבון הייתה נמוכה; או
- ד. החשבון הוצהר במפקד הנכסים היהודיים שנערך ע"י הנאצים או הוצהר בכל תיעוד אחר של המשטר הנאצי; או
- ה. הוגשה תביעה לקבלת תקבולי החשבון לאחר מלחמת העולם השנייה והבנק לא הודה בתביעה; או
- ו. לבעל החשבון היו חשבונות נוספים שהם פתוחים אך רדומים, מושהים, סגורים ונוקפו לרווחי הבנק, סגורים בשל עמלות שנגבו, או סגורים לאחר ששולמו לרשויות הנאציות; או
- ז. בעל החשבון היחיד ששרד, היה ילד בזמן מלחמת העולם השנייה; או
- ח. לא היה ביכולתם של בעלי החשבון ו/או יורשיהם לקבל מידע אודות החשבון לאחר מלחמת העולם השנייה מן הבנק בשווייץ בשל הנוהג בבנקים השווייצרים להימנע מלמסור מידע או למסור מידע שגוי בנוגע לחשבון בתגובה לבקשת מידע על-ידי בעלי חשבונות ויורשיהם, זאת בשל חשש מחבות כפולה²; או
- ט. בעלי החשבונות או יורשיהם התגוררו בארצות בהן שרר משטר קומוניסטי במזרח אירופה אחרי המלחמה; ו/או
- י. אין כל אזכור ברשומות הבנק כי בעלי החשבונות או יורשיהם קבלו לידיהם את תקבולי החשבון³.

1

ראה: Independent Commission of Experts Switzerland - Second World War, Switzerland, National Socialism and the Second World War: Final Report (2002) (להלן: "דו"ח ברגיייר"); וכן ראה Report on ; וכן ראה Dormant Accounts of Victims of Nazi Persecution in Swiss Banks (1999) (להלן: "דו"ח ICEP"). בנוסף התחשב ה CRT, בין היתר, בחוקים, דינים, החלטות ומנהגים שנעשה בהם שימוש ע"י המשטר הנאצי, ממשלת אוסטריה, חבל הסודטים, מדינות החסות בוהמיה ומורביה, דנציג החופשית, פולין, אזור פולין המסופח, הממשל הכללי של פולין, הולנד וצרפת, על מנת להחרים רכוש יהודי הנמצא מחוץ למדינה.

2

ראה דו"ח ברגיייר בעמ' 443-444, 446 ודו"ח ICEP בעמ' 81-83.

3

כמתואר בדו"ח ברגיייר ובדו"ח ICEP הבנקים השווייצריים השמידו או נמנעו מלשמור את תיעוד ההעברות הבנקאיות בגין חשבונות מתקופת השואה. ישנן ראיות כי השמדת מסמכים זו נמשכה אף לאחר שהחוק השווייצרי אסר על השמדת מסמכים מסוג זה בשנת 1996. דו"ח ברגיייר בעמ' 40 (טוען כי "בכל הנוגע ל Union Bank of Switzerland ... מסמכים הושמדו גם לאחר ההחלטה

הפדרלית [מיום 13 בדצמבר 1996]. השמדת מסמכים סיטונאית זו של מסמכי בנק רלוונטיים התרחשה בשעה שהבנקים השווייצריים היו מודעים לכך שתביעות הוגשו ויוגשו נגדם לגבי כספים שהופקדו אצלם ע"י קורבנות השואה, כספים אשר (א) הועברו שלא כדין לידי הנאצים, *ראה* Albers v. Credit Suisse, 188 Misc 229, 67 N.Y.S.2d 239 (N.Y. City Ct. 1946), דו"ח ברגיייר בעמ' 443, (ב) שולמו שלא כדין למשטרים הקומוניסטיים בפולין והונגריה, *ראה* דו"ח ברגיייר בעמ' 451-450, וככל הנראה גם לרומניה, *ראה* Peter Hug and Marc Perrenoud, Assets in Switzerland of Victims of Nazism and the Compensation Agreements with East bloc Countries (1997), (ג) הוחזקו ע"י הבנקים השווייצריים למטרות רווח, *ראה* דו"ח ברגיייר בעמ' 446.

"הדיון בנוגע לכספים שלא נדרשו נמשך לאורך התקופה שלאחר תום מלחמת העולם השנייה, שכן הניצולים ויורשיהם או ארגונים שונים שהוקמו למטרה זו ופעלו בשמם של הניצולים ויורשיהם, החלו להגיש תביעות להשבת הרכוש". *ראה לעיל* בעמ' 444. למרות זאת, המשיכו הבנקים השווייצריים בהשמדת מסמכים בהיקף נרחב ובהערמת קשיים בדרכם של התובעים. דו"ח ICEP, נספח 4 סעיף 5; 105 F. Supp.2d 139, In re Holocaust Victim Asset Litig., 155-56 (E.D.N.Y. 2000). ואכן "במאי 1954 תיאמו הבנקים ביניהם את תגובתם ליורשים [של בעלי החשבונות] על מנת ליצור מכניזם מתואם שמטרתו מניעת חקירה מכל סוג שהוא". דו"ח ברגיייר בעמ' 446. בדומה "הבנקים ואיגוד הבנקים פעלו על מנת למנוע חקיקה שתדרוש את פרסום השמות של 'חשבונות ללא דורשי' כפי שכוננו - חקיקה שאם הייתה מתממשת עשויה הייתה להסיר את הצורך בחקירת ה- ICEP והייתה פותרת את המחלוקת בת שלושים השנה". דו"ח ICEP בעמ' 15. אכן, כדי לסכל חקיקה זאת איגוד הבנקים השווייצרים עודד את הבנקים השווייצרים לדווח מספר נמוך של חשבונות בסקירה משנת 1956. "תוצאה מזערית של הסקירה" כך נכתב, "תתרום בוודאות לפתרון של העניין הזה [החקיקה המואצת] לטובתנו". ICEP בעמ' 90 (ציטוט של מכתב מאיגוד הבנקים השווייצרים לחברי המועצה ב 7 ליוני 1956). "לסיכום, ברור כי תביעותיהם של ניצולי השואה נדחו בשם הסודיות הבנקאית..." דו"ח ברגיייר בעמ' 455, או תוך הטעייה מכוונת בנוגע לקיומו של מידע, בשעה שהשמדת מסמכים מסיבית נמשכה לאורך יותר מחמישים שנה. לפיכך, ובהתאם לנסיבות שזכרו לעיל, ותוך שימוש בעקרונות הראיה במשפט האמריקאי שהיו חלים על תביעות ייצוגיות בנוגע לנכסים שהופקדו, לו היתה התביעה הייצוגית נטענת בבית-המשפט, מסיק ה- CRT חזקה שלילית כנגד הבנקים במקרים בהם ראיה דוקומנטרית הושמדה או שלא סופקה לאחראים על ניהול התביעות. *ראה* In re Holocaust Victim Asset Litig., 105 F.Supp.2d 139, 152 (E.D.N.Y. 2000); Reilly v. Natwest Markets Group, Inc., 181 F.3d 253, 266-68 (2d Cir. 1999); Kronisch v. United States, 150 F.3d 112, 126-28 (2d Cir. 1998).